

I. Informații generale despre curs și seminar:

Titlul disciplinei: INTRODUCERE ÎN ISTORIA VECHE UNIVERSALĂ, PARTEA I.

Codul: HIR1101

Nr. de credite: 7

Locul de desfășurare: Cursul e susținut în amfiteatrul din clădirea de pe str. Avram Iancu, nr. 11, iar seminariile în diverse clădiri ale universității.

Programarea în orar a activităților: săptămânal 3 ore de curs, legate între ele, de regulă luna. Seminarul se desfășoară din două în două săptămâni, timp de trei ore, legate.

II. Informații despre titularul de curs:

Nume, titlul științific: Alexandru Constantin DIACONESCU, conferențiar, dr.

Informații de contact: e-mail: a_diaconescu@yahoo.co.uk tel: 0745 978185

Ore de audiență: marți, miercuri, joi, orele 15-17.

Informații despre titularul de seminar:

Nume, titlu științific: Ligia RUSCU, lector, dr.

Informații de contact: tel: 0741 107368

III. Descrierea disciplinei:

Obiective: Înțelegerea specificului marilor civilizații antice și a „matricei lor spirituale”, adică a cultrurilor care le-au inspirat. Cunoașterea rădăcinilor profunde ale modelului european de civilizație.

Conținut: Cursul și seminarul prezintă marile civilizații antice din Orient și Grecia (epoca elenistică și lumea romană, fac obiectul părții a doua). Sunt tratate cu precădere acele zone geografice, care apar în programele școlare: în afară de Grecia, mai este prezentat Egiptul, Mesopotamia, Persia și Israelul (la care se adaugă noțiuni despre India și China). Ponderea cea mai mare o au creațiile culturale și de civilizație: credințele religioase, creațiile artistice, principalele instituții etc., evenimentele politice, sau „istoria tradițională” fiind trecute pe planul II.

Competențe dobândite prin absolvirea cursului și seminarului: în primul rând capacitatea de a preda istoria antică universală la cursurile gimnaziale și liceale. În plus, dobândirea abilității de a analiza izvoare istorice diverse (de la cele literare la produsele plasticii și arhitecturii).

IV. Bibliografia obligatorie:

1. Al. Diaconescu, *Mari civilizații ale Orientului Antic*, Cluj Napoca 2001 (ed. a II-a, revăzută și adăugită, 2006).
2. Al. Diaconescu, *Prelegeri de istoria Orientului Antic (India, Persia, Israel)*, Cluj Napoca 2006.
3. Ch. Deshayes, *Civilizațiile vechiului Orient*, 3 vol., București 1976

4. P. Lévêque, *Aventura greacă*, vol. I-II, București 1987
5. Fr. Chamoux, *Civilizația greacă în epocile arhaică și clasică*, București 1985
6. R. Ginouvés, *Arta greacă*, București 1992

V. Materiale folosite:

Diapozitive și diaproiector, CD-uri și proiector digital, parțial asigurate de universitate, în rest personale.

VI. Planificarea:

Seminarul 1. Introducere, administrație.

Cursul 1. Apariția marilor civilizații antice. Revoluția neolitică. Procesul de urbanogeneză. Noțiunile de „cultură” și cea de „civilizație”. Cercetările recente de la Abu Hurreira și Çatal Hüyük.

Seminarul 2. Izvoarele istoriei antice. Principalele tipuri de scriere.

Cursul 2. Marile modele: Egiptul și Mesopotamia, o privire comparativă. „Semiluna fertilă”. Instituția monarhică (faraonul între zeu adulat și tiran hulit; de la *en*, regele preot, la *lugal* regele –războinic și la *ensi*, loțiitorul zeului pe pământ). Statul (de la „dualismul” egiptean și orașele-stat mesopotamiene, la „imperiile universale”). Plastica și arhitectura (lipsa principiilor estetice, gândirea simbolică). Religia (marile constante ale gândirii religioase tradiționale).

Seminarul 2. Creațiile plastice și arhitectura în Egipt și Mesopotamia. Principalele perioade ale istoriei celor două civilizații și monumentele reprezentative. Canoanele reprezentărilor plastice. Principiile arhitecturii orientale.

Cursul 3. Civilizații succedanee. Persia ahemenidă, partă și sassanidă. Arhitectura și plastica. Creația religioasă (vechea religie indo-europeană, mazdeismul, zoroastrismul și zurvanismul). Creațiile religioase ale Indiei (brahmanismul, budismul, jainismul și hinduismul). Particularismul Chinei.

Seminarul 3. Instituția monarhică și statul în Egipt și Mesopotamia. Principalele izvoare (interpretarea titulaturii monarhice, a reprezentărilor plastice și a principalelor sărbători).

Cursul 4. Israelul. Istoria politică de la „Patriarhi” la răscoala lui Bar Kohba. Creația religioasă. Iudaismul. Apariția creștinismului.

Seminarul 4. Creația religioasă în Egipt și Mesopotamia. Principalele izvoare. Cosmogonia, panteonul, „lumea de dincolo”. Rituri și ritualuri.

Cursul 5. Troia între adevăr și legendă. Poemele homerice (conținut, problema autorului și a datării). Civilizația cretano-miceniă și „evul mediu” grecesc. Poemele homerice ca izvor istoric. Noile rezultate ale proiectului internațional „Troia”.

Seminarul 5. Herodot și „Războaiele Medice”. Creația istorică a lui Herodot. Desfășurarea războaielor.

Cursul 6. „Miracolul grec”. Grecia arhaică (de la gândirea mitico-magică la cea rațională). Arhitectura greacă arhaică și clasică, expresie a raționalismului abstract. Plastica arhaică și clasică, expresie a umanismului grec.

Seminarul 6. Tukydidēs și „Războiul Peloponesiac”. Istorical Tukydidēs. Desfășurarea războiului.

Cursul 7. Grecia clasică. Originile democrației ateniene (reformele lui Solon și Clistene). Secolul lui Pericle. Aventura intelectuală a secolelor V-IV (teatrul, oratoria și gândirea filosofică).

Seminarul 7. Elogiul Spartei *versus* elogiul Atenei. Sistemul aristocratic și cel democratic. Modelele propuse de gânditorii greci. Demostene și Isocrate, lumea cetățitorilor sau Grecia unită sub sceptrul macedonian.

Teme și lucrări: De desenat harta „Semilunei Fertile”, a Imperiului Ahemenid și a Greciei clasice. Lucrare de 4 pagini despre sistemul spartan și cel atenian.

VII. Modul de evaluare:

Examenul are loc la sfârșitul semestrului, în perioada de sesiune și are valoarea unui examen parțial, făcându-se media cu examenul de la Istoria antică universală, Partea a II-a. El este programat separat, are formă scrisă și durează 1,5 ore. Condiție de participare: prezentarea celor trei hărți (un punct). Lucrarea scrisă, menționată mai sus, aduce încă 2 puncte (ea va fi predată pe parcursul semestrului). La testul scris se vor da două subiecte, unul din curs, valorând 4 puncte și unul din seminar, valorând 3 puncte. Un subiect este din Orient și celălalt din Grecia. Necunoașterea unuia din ele atrage după sine pierderea examenului, deoarece considerăm că persoana în cauză este incapabilă să predea istoria antică universală unor elevi. Prin urmare subiectele au un grad de generalitate suficient de mare pentru a se regăsi în programa școlară.

VIII. Detalii organizatorice:

Prezența la curs și la seminar este facultativă, dar dată fiind calitatea actului didactic, precum și modalitatea de examinare expusă mai sus, ni se pare imposibil ca persoana care a lipsit să poată promova. Plagiatul la lucrarea scrisă pe parcurs, ca și la examen, se sancționează cu respingerea ambilor făptași, considerați în egală măsură vinovați. În general considerăm că orice fraudă este incompatibilă cu viitorul statut de cadru didactic.

IX. Bibliografia opțională:

Are valoare numai în completarea celei obligatorii și este recomandată în special pentru învățământul la distanță (IDD).

- L. Bârză, R. Ursu, *Istoria universală veche. Partea I. Istoria Orientului Antic*, București 1999.
- M. Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase, I. De la epoca de piatră la misterele de la Eleusis, II. De la Gautama Buddha până la triumful creștinismului*, ed. 1, București 1986, ed. 2, București 1991 etc.
- Z. Petre, *Civilizația greacă în epocile arhaică și clasică*, București 1994
- A. Bonnard, *Civilizația greacă*, Vol. I-III, București 1968.
- J.-P. Vernant, *Mit și gândire în Grecia antică. Studii de psihologie istorică*, București 1995
- Idem, *Mit și religie în Grecia antică*, București 1995
- J.-C. Poursat, *Grecia preclasică, de la origini și până la sfârșitul secolului VI. Istoria Greciei antice*, vol. I, București 1998
- E. Lévy, *Grecia în secolul V, de la Clistene la Socrate, Istoria Greciei antice*, vol. II, București 1998
- B. Rutkowski, *Arta egeeană*, București 1980
- N. Platon, *Civilizația egeeană*, București 1988
- M.A. Snodgrass, *Grecia epocii întunecate*, București 1994
- A. Piatkowski, *O istorie a Greciei antice*, București 1988